

IPAROSOK LAPJA.

Pécs, 1897.

Első évfolyam.

Október 16. 12. szám.

Iparosok hete.

Ez a lefolyt hét joggal nevezhető az iparosok hetének; mert egész Magyarországon talán még soha se foglalkoztak a napi sajtó összes organumai oly egyértelműleg ipari ügyekkel, mint ezen a héten. Alábbi közleményeinkben számot adunk a jelentősebb ipari mozgalmakról, a melyek eszközölték, hogy lapjaink oly sokat írjanak a magyar ipar bajairól, ezek orvoslási módjáról. Szük volna lapunk kerete, ha valamennyi ajánlott módszert reprodukálni akarnók, mert szerintünk összes bajaink kútfeje az önálló vámtérület hiánya. Ha nemzetgazdáink ezen segíteni tudnak, akkor aztán beszélhetünk a magyar ipar felvirágzásáról. Mindazonáltal azt az egyöntetű érdeklődést tekintve, melyvel a magyar sajtó pártkülönbség nélkül sietett készséggel megnyitni hasábjait az ipari érkeknek, bizonyos reményt kelt bennünk, s ha nem is írjuk alá mindjárt azt a kidobott politikai jelszót, hogy „Hajnalodik”, annyit mégis bátran jelezhetünk, hogy **„Pitymallik!”**

A sok mindenféle kongresszus és ipari gyűlés közt fordítsuk tekintetünket pillanatra egy alföldi magyar városra, Makóra, ahol a múlt vasárnap szentelték föl az ottani ipartestület zászlóját.

A csanádi egyházmegye püspöke, Bessewly Sándor szöszölt az ipar-

sokhoz. Ez a beszéd, melyre a központi sajtó alig vetett figyelt, a kis város határán messi fog érdeklődést kelteni, ahol azt elolvassák és meg is szíveleik.

A hazafias és böles szavak éle a a lelkiismeretlen szocialisták ellen fordul. akik «nemzetközi» frázisaik közepette szőgyenletesen megtagadják immár a hazát és hazafias kötelességeiket.

Az oltár mellett, a legszentebb meggyőződéssel mondogta el ezt a beszédet a csanádi püspök, intézve a makói ipartestület tagjaihoz és intézve azokhoz, akik talán nem voltak jelen a templomban, de akiknek azért a füléhez fog jutni az intelem, mert hiszen épp Csanád vármegyében kergetőznek leginkább a központ igaztói és vannak már ott nem kevesen helyi apostolok is, kik eltanulván a nemzetközi agitátorok jelszavait, szajkó módra ismétlik azokat a nép körében, ahol a hívőket és követőiket keresik.

De hát a hívek talán mégis csak több hitelt adnak a püspök tanításának, aki emelkedetten és egyszerűsággal gyakorlatilag, valósággal aktuálisan szólott az iparosokhoz, becsülését és szeretetét fejezve mindenek előtt a tisztas iparos osztály iránt, mely tagadhatatlanul minden időben a művelődésnek egyik elkerülhetetlen tényezője volt.

Az új ünnepi zászló jelszavait fejtegette aztán az egyházióly

nemes, magasztos szellemben, hogy igen sokan, a kik a társadalmi gyűlölködést hirdetik, elszégyelhetik magukat. Mily igazságok voltak a csanádi püspök szavai, aki a kereszténység alatt érti azt a valóságos irányt, «mely hisz Istenben, szereti felebarátjait Istenért, minden tekintet nélkül vallásáért és nemzetiségére abban a hitbéli meggyőződésben, hogy minden ember Isten képére van teremtve és ez őt arra indítja, hogy minden emberben, még a legszegényebben és legelhagyottabban is Isten képét megbeccsül, résztvesz sorsában, szükségében, kíméli vagyonában, testi épségében.»

Ezt a békés egyetértést, ezt a kölcsönös szeretetet jelenti a zászló és jelenti a **hazaszeretetet**. Szembe állítja aztán a püspök a szent kötelességeknek hirdetésével azt az elszomorító és nem a régi hű magyar szivből támadó tanítást, mely most a magyar nép közt saját romlására terjesztik és azt akarná a nép szívébe beoltani, hogy nem tartozik minden körülmények között e haza iránt való hűséggel, sőt nemzetének és hazájának megtagadására csábítva.

Hivatkozok itt a püspök a szocialisták elitélendő példáira, melyek pedig nem is igen jutnak nyilvánosságra; mert a nemzetközi igaztók úgy tesznek, hogy más közőknek lapjakkban s más beszédek előszóval, bizakodván abban, hogy

Az első osztályú jegy 1 forint a második „ 60 cent a harmadik „ 30 cent	100.000 sorsjegyre 50.000 nyertesemény. A mag. kir. szab. osztálysorsjáték sorsjegyei kaphatók KRAUSZ SIMON és FIA bankcégnél a magy. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusítójánál PÉCSSETT, SZÉCHENYI-TÉR, BAZÁR-EPÜLET. Legnagyobb nyertesemény szerencsés esetben 1.000.000 korona.	Az első osztályú jegy 1 forint a második „ 60 cent a harmadik „ 30 cent
---	---	---

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Pécs, Országot 5. sz. az Ipartestület épületében.

Megjelenik minden szombaton.

Előfizetési ár: egész évre 8 korona, fél „ 4 korona, negyed „ 2 korona

a szavak elröpülése és csak az igazítás benyomása marad meg anélkül, hogy felelősségre lennének vonhatók azok a gonosz ámitók, kik a félrevezetett nép vállain akarnak fölemelkedni, vagy éppen annak a rovására akarnak elősködni, mint a szociálista vándor bűjtőgatók, kik a tömeg filléreiből gyűjtött összegekkel csapnak vig életet és könnyen szerzett jólétben, nem ritkán pezsög mellett tobzódva áldják a jó magyar hazát, melyben oly kényelmes meg lehet élni munka nélkül, ha a hiszékeny közönséget a haza megtagadására és a nagyszájú apostolok istápolására tanítják.

Vadósággal oltárképes nyelven adott ennek oktató kifejezést a csanádi püspök mondván: nagy szívbeli bánatot okozott az a magyar anya, aki egy nyilvános ülésen azt jelentette ki, hogyha a dolgok nem úgy rendeztetnének, amint ők akarják, a magyar anyák ne tanítsák gyermekeiket a haza szeretetére. Szégyeneseink bélyegzi meg az igazi apostoli szónok ezt a botor, galád elvet és a meggyőződés erejével fordul az új zászló szent jelvényének hordozóhoz, a magyar

iparosokhoz, hogy: ti nem fogjátok soha megtagadni hazátokat, ti nem lesztek nemzetközöcök, internacionálisak, ti magyar hazafiak s polgárok akartok maradni s gyermekeiteket is e haza, bármily szegény, bármily marcanogott, bármily gyászos legyen is, e magyar haza szeretetére fogjátok tanítani és távol tartotok magatoktól mindenkit, aki nektek másképp akarna beszélni.

Nem kétséges, hogy foganatos lesz ez a bölcs és hazafias tanítás. Hiszen a magyar iparosok, küzdvén bár a legsúlyosabb viszonyokkal, mindaddig a legtisztelendőtlőbb következetességgel távol tarták maguktól tartani a nemzetközi boldogítási elméleteket és éppen az iparosok azok, kiknek sorában nem talált visszhangra a szociálista igazgatók éretlen handabandázása. Ellenkezőleg itt és mindenekelőtt a hazafias iparos elem az, mely lehetlenné teszi a nagyszájú bűjtőgatók érvényesülését, s mikor a tömeg, ha kiváncsiságból, ha tudatlanságból hallgatóságot szolgáltat a fölfogtatás hirdetőinek, az értelmes iparosok azok, kik fölvilágosító szóval fordulnak a néphez

és megértetik vele, hogy a társadalomnak kétségtelentül nagy baját nem a műhelykerülő vándor-apostolok fogják megváltoztatni, hanem maga a nép teheti ezt, ha politikai erkölcsében és meggyőződésében kitart.

A magyar iparos érzi legközelebből, hogy végzetes az országra nézve az állami, a közzgazdasági szolgáltság; és helyesen, erőlesen ennek a megszüntetésére törekszik, de nem azzal, hogy a hazát tagadja meg, hanem azzal, hogy megtagadja szolgáltatást annak a rendszernek, mely a közös vámtérfület tette nemzetböldögítő intézménnyé, melyről 30 év óta meggyőződhetünk, hogy meggyilkolta a magyar ipart.

Tiszteljük egymást!

A hetvenes években M. A. volt Erdélyben a legfelkapottabb gavalérok egyike. Szórtá a pénzt teli marokkal; neki voltak meggyéjében a legszebb lovak, neki huzta a cigány a vendégelőket, a tenyerítőket hordták az asszonyok. Mikor mint képviselő feljött Budapestre, értett hozzá, hogy itt is beszéljen róla az emberek. Még többet beszéltek odahaza az itt végbevitt dolgairol.

Az „Iparosok Lapja“ tárcája.

Kenyér és becsület.

Az „Iparosok Lapja“ eredeti tárcája.

Még őrösek, csendesek az utcák; itt-ott szóróányosan hallik az ajtók, kapuk nyitogatása; egy-egy tejeskocsi dülbörög magyeseben a város közijonijára felé.

Két férfi halad a külvárosból, a munkásnegyedből a belvárosba vezető poros utcán. Az egyik munkásruhában, melynek zubbonyja telve mész és habarcsfoltokkal, a másik ünneplős ruhában, kifényezett cipőiben, kényesen lépdel társa mellett.

— Ide nézz Andris, — mondja az ünneplős ruhába öltözött, társához; ide nézz a mellemre, látod ezt a vörös kokárdát? látod az ércszívet egymásba fogódzó kezét?

— Látom, válaszolja a munkásruhába öltözött fiatalember.

— Nos, ha látod, akkor tudod, hogy én is a sztrájkolókkal tartok, hogy én is segítem azok ügyét; nem engedhetem meg, hogy szegény társaim kiszíjolyoztassanak a munkavezetőktől. Kenyeret neked, adjanak a munkásnak kenyeret, de ne vegyék el a másik kézzel azt, amit az egyikkel adtak. Hiszen egyebet sem keresünk, mint jogunkat; ha dolgozunk, akkor követeljük is a megérdemelt bért!

— Helyes! — hagyá helyben Andris.

— Látod, most ismét az én kedves édes öcsém vagy; tudtam, hogy az én vérem nem tagadja meg magát, jer! hadd csokoljalak meg magát, jer! hadd csokoljalak meg — kiáltá örömtől ragyogó arccal az ünneplős ruhás.

— Boecáss meg Péter, de nem

őhajtom most a csókadat; ne nézz oly haragosan, máskor bizony örömet megesköllök, de az éjjel alighanem nemcsak elegendő bört, de még egyéb szeszest italokat is élveztetl, amiótt bizony nem valami jó illatot terjesztés magad körül; azt úgy vedd, hogy én az állandá mondottakra helyesebben, — de korántsem a ti eljárástokra vonatkozóan, mert hiszen a mi szakmánkban erről szó sincsen.

— Nincs-e? ez igazán nagyszerű; hát te bizony azt is mondanád talán, hogy nincs is okunk a sztrájkra? — kérdé gúnyosan Péter.

— Nincs, — határozottan nincs. Te, a te jó sziveddel ezeket a munkakerülőket árkon-bokron keresztül követted. Hát'szen, ha úgy volna, ahogy elég hangzatosan elszavadjátok, biztosan magam is

Egyszerre aztán letűnt a csillaga. Elárvarezték a vagyonát, megbukott.

A megye székhelyén, a hol lakott, nagy és általános lett az öröm. Irigyei, rosszakarói házról-házra hordták a hírt, a mint bukása tudomásra jutott. »Hallották, M. A.-t árverezik! Nem marad semmije. Úgy bizony, még a fehérneműjét is lefogalták a hitelezők. Mehet koldulni.« Örvendő arccal kolportáltak e híreket.

S nem akadt senki, a ki színezett volna sorsa felett. Barátai és pajtásai közül senkinek sem jutott eszébe, hogy segítségére legyen. Még csak arra se gondoltak az emberek: »milyen kár, egy tehetséges magyar emberrel ismét kevesebb, a ki hasznára is lehetett volna hazájának.«

Mert a magyar természetnél fogva irig. Kájn tulajdonság lakik benne. Örül, ha átlhet azon, a ki valamiben megkülönbözteti magát.

Kállay Odón halála után a figyelemes párt egy országos nevű tudósunkat kímálta meg a szegedi mandátummal. Eleinte egy eskély helyi párt egy odavagy szappanos mesternak szerette volna felajánlani a jelöltséget. Bőresők Sándornak hívták: jóra való s eszes ember volt. A választók nagy többsége azonban oly erős ellentétet fejtett ki ellene, hogy vissza kellett lépnie. Néhány szóval indokolta visszalépését a nép-

körben. »Tudom én — nyomdóm — hogy véreim engem nem óhajtanak. Ha nálunk kíválik valaki egy fejfel a többiek közül, minden bot feléje emelkedik. Csúsk le, kiáltják mindenfelől, ne legyen ez se külön a többinél.«

Százszor is szembe jutottak azóta az egyszerű szegedi szappanos szavai.

Nincs a közpályán emberünk, a kire ne állította volna csuf nyelvét az irigység és a rágalom.

Még a hasonlósécs csunya vádjától se tudtak megszabadulni államférfiaink: legfőjebb Deák Ferenc és Irányi Dániel. Ezeknek is valóságos ascéta élet kellett folytatniuk, hogy a rágalom nyílat elkerülhessék.

Nálunk a közélet emberének nem szabad vagyont szereznie. Különbön vagy esalt, vagy loppott. Nem szabad hasznát hozó munkával foglalkoznia, mert bizonyosan a kezéhez ragad a mások pénze. Ha kormánypárti, úgy bizonyosan saját hasznára fordítja befolyását a kormánynál. Olyan előnyöket csikar ki, melyekkel mameluk voltát fizetik meg. Ha pedig ellenzéki, világos, hogy bíze még nagyobban. Megfizeteli magát, hogy hallgasson. Előnyöket kap, csak hogy ne esniáljon skandalumot. Nyilvánosan az ellenzékkel tart, titokban a kormánnyal besegűj.

Éldög még volt engedve, hogy az embereknek apjukról ma-

radt vagyonuk legyen. Örökölmi szabad volt, csak szerezni nem. Ma már bűnnek látszik ez is. Legalább is gyanus, a kinek van valamije.

A ki felül akar állani a gyanun, az dolgozók sokat, keressen keveset. Elédelni a Kis Pírba járjon, legfőjebb Szikszayhoz, s esős időben is legfőjebb egyfogatú bérkocsiba üljön bele. De okosan teszi, ha gyalog jár esernyűvel, különben számon kell tölte kérni, hogy hol és mennyit loppott.

Mit adhat a magyar közélet a maga munkásainak?

Oh nagyon sokat! Halála után ellepik koporsóját a koszoruk. Az újságok felmagasztalják érdemeit. A sirnál elbucuztatják barátait. Talán dísz-sírt jelölnék ki számára a keresepiben. Eselég utcát is neveznek el a nevével. Ha igen nagy férfi volt, életében is szűrnára veszi a hír. Kävcházat neveznek el róla, s hadastany-egyletet alapítanak védnöksége alatt. S mire ki-zöldel sirja fölött a fű, gyekeznek, hogy ellepletsék.

Mi volt Magyarországnak Klapka György? Bízony sok mindene volt. Egész élete szenvedés volt a házárt. Többet adott dicsőségűvel nekünk, mint a mennyit tölünk kapott. Küzdött, fáradozott a hazájáért. S nyit adunk neki eserde, a mig élt? Nyomorogott, nékülözött. Mikor meghalt, oda tettük a

veletek tartanak; de nem úgy van — mert én csak úgy tudom, mint te, hogy kik vannak abban a sztrájkcompiániában. Fiatal, alig felszabadult legényékek, kik alig-alig állják meg helyüket a többi komvüveszedekek közl. Persze ő nekik is olyan bér kellene, mint a többi őrögök, ügyesebb segédnek; hidd el, ha te volnaál építómesterünk helyébe — bizony-bizony te sem egyenél a tejfelészájuk kívánságába.

És aztán, — a munkavezetők szípoloznak bennünket? ugyan, ugyan — hát szípoloztunk már téged, vagy engem? De azoknak a tacsókának, kik munkaközben hoztják derüro-horura az itókát a munkavezetőtől — persze nem tetszik, ha a heten keresztül könyvehmen csinál adósságot fizetkőor levonják. Ez a dolog velje.

És hogy te mikép kerültél közéjük, azt is megmondom, ha éppen kívánsi vagy res.

Péter mindinkább ingerültebb arckifejezéssel hallgatta ricsese beszédét; amidőn az, arra ajánkozott, hogy megmagyarazza, hogy miként került el a sztrájkolók közé, ingerülten kiáltott Andrisra:

Ki vele hát, te a familia legokosabb esemetéje.

— Ha meg is haragítalak, megmondom azért is; hát bizony te annak a esch sztrájkvezérnek a feketeszemű lányába bolondultál, az vette el a józan magyar eszedet, — s most te sem ismeresz más színt a vörösénel.

— Hallgass, ha jót akarsz! — kiáltta Péter.

— Igen, hallgatok; hisz nem is ilik, hogy bátyámat tanitgassam; legalább szegény apánk, kit a kö-

fal zúzott agyon, arra tanitgatott engem, hogy neked az életben mindig szófogadjak: édes, tehetetlen őrög anyánk színtén azt hajtogatja, meg tegnap is rím parancsolt, hogy hallgassak rád; de nem tehetem. Meggyozdéssem az, hogy könnyelmű sztrájkolóstokkal csak magatoknak és jóra való, becsületes építómesterünknek ártunk, kinek rettentő bánatpénzt kell fizetnie, ha az épület idejére el nem készül.

— Ha, ha, ha! kacagott Péter. Hisz ezt akarjuk, hadd lássa, hogy milyen hatalmunk van a össze-tartukon.

— Igen?! no ezt elérhetitek, ha ugyan én nem húzok egy hatalmas kétavonású botor számítástokon keresztül! — mondá csillogó szemekkel és pirban égő arccal a pörge bajuszu munkás.

többi nagyok mellé. Mert nálunk minden halott nagy, de minden eleven gyanus. Aztán rövid idő múlva elfelejtették őt is, mint a többi.

Néhány nap előtt nagy felháborodással olvastuk egy berlini publicistának, Harden-nek ellenünk való kifakadásait. Rosszul esett tapasztalunk, hogy kapzsiságról, önérdékajhászásról vádolta a magyart.

De vajon mit higyen felőlünk a világ? Minduntalan tanuja annak, hogy mi magunk egymást vádoljuk ezen bűnök felől. Veszekszünk, civakodunk mint a cigány-népség. Kárörvendve hirdetjük, ha valami csunyaság történt, s ez hagyján lenne még, de szagfászszyuk a piszkot ott is, a hol nincs, gyanusítunk, rágalmozunk, hátha valakit elázathatnánk.

És ettől a csunya nemzeti büntől újságíró-kollegium se mind mentesek.

Mit higyen felőlünk a külföld, mikor ezeket az örökös piszkolódásokat olvassa? Hihet-e mást, mint hogy alapjában megméltelyezett nép vagyunk?

Tanuljuk meg már egyszer az Istenét: tisztelni egymást!

Hoitsy Pál.

— Tece? ugyan te óriás eszű ember, te tudnád ezt megcselenkedni?!

— Ne gunyolj Péter, bátyám vagy és nem veszem tőled sértésnek legkeserűbb szavadat sem; de még valamit mondok. Te kenyérért küzdesz, nem magadért ugyan — hanem a nagyhang és vékony-munkájú kompániáért. Tedd, ez a te dolgod. De azt hiszem azért a sok jóért, amelyvel építőmesterünk tartozunk és éppen a mi családunk tartozik — legalább egynek kell a becsületet visszafizető szerepét játszania. Én, édes Péter bátyám, nem feledek el, hogy midőn te három teljes hónapon keresztül nagybetegem feküdtél, hogy ki volt segítségem; midőn leégett a kis házuk, ki építette fel, ki adott anyagot hozzá; ki vette nővérimnek azt a kis butort, midőn férjhez álltuk — azt az embert nem

Magyarországot a magyar iparnak.

Ezzel a jelszóval nagyfontosságú mozgalmat indított meg az Országos Ipar egyesület. Az egyesület öszi munkaprogramjának ugyanis egyik főpontja annak a hiderítése, hogy a különböző kereskedelmi ágazatokban, melyek azok a közforgalomban levő kelendő cikkek, amelyeket a magyar ipar előállítani nem képes s ennek során kikutatni azokat az okokat, miért nem foglalkozott eddig a magyar ipar e cikkek előállításával s végre a nálunk még hiányzó iparágak fokozatos meghonosítása érdekében rendszeres mozgalmat indítani.

Ennek a törekvésnek a támogatására megkereste a Pesti Polgári Kereskedelmi Testületet, a Kereskedelmi Csarnokot, a Kereskedelmi és Iparcsarnokot, a melyek hazafias készséggel hajlandóknak nyilatkoztak az iparegyesületet a nagy feladat teljesítésében támogatni s az e tárgyban tartandó tanácskozsásokhoz megbízottakat küldöttek ki.

A tanácskozsásokat Matlekovits Sándor v. b. t. t. országgyűlési képviselő, mint az iparegyesület végrehajtó bizottságának elnöke vezeti.

A tanácskozsások célját és irányelveit érdekesen fejtegeti Matleko-

vics Sándor cikke, amelyet az Országos Ipar egyesület hetilapjának, a Magyar Iparnak a'legutóbbi száma közölt. A cikk címe Magyarországot a magyar iparnak, és többek közt a következőket mondja:

Az Országos Ipar egyesület a most megkezdendő tárgyalásoknál egyelőre mellőzi azt az elvi kérdést: kell-e nagyobb állami támogatás az eddignél, vagy milyen irányban hívassék fel az állami a hazai ipar fejlesztése céljából.

Ezzaltal a faécl barátságos és leplezetlen őszinteséggel a kereskedők kar kiküldöttjeivel egyetemben megállapítani azt: miféle iparcikkek vannak kereskedésben; kereskedők honnan szerzik be azokat a cikkekét, melyeket forgalomba hoznak; megállapítani azt, hogy mely külföldi cikkek bírnak rendezetlenséggel és kijelölni egyedenkint ezeket a cikkekét.

Hazafias érzelmi kereskedőink bizonyára szívesen látnák, ha üzleteikben a külföldi és főképp osztrák cikkek helyett magyar termékekét kinálhatnának s épp azért meg vannak győződve, hogy az országos iparegyesület kezdeményezésében ezaltal saját érdekeiket előmozdítani fogják látni és a cél elérése szempontjából hathatós közreműködésüket kitartással biztosítják.

Meg fogjuk jelölni iparágunkint

nyegvedbe. Andris boldog mosolylyal folytatta utját munkahelye felé.
— Midőn Andris az épület elé éri, ott már rendőrkordont talált; a rendőrtisztviselő fogada.

— Sztrájkol ön?
— Nem uram, én dolgozni jöttem.

— De én úgy tudom, hogy ön Fejérmek hívják, az pedig sztrájkoló.

— Igen, az a bátyám; azonban az is itt lesz nem sokára, még pedig munkásruhában — ő is dolgozni fog.

— Lehetetlen, hisz az éjjel rémítően verte a mellét, hogy így, meg úgy...

— Kérem, most beszéltem vele, megígérte, hogy dolgozni fog.
— Akkor bizonyára ön tértette meg; úgy látszik, önök tisztességes emberek.

— De úgy is van; meg aztán

feledek el, azt az embert el nem hagyom. Péter! magyarembert tulajdonsága még nem volt a hilitársanság. Ha te elfeledted mindezt, én jól emlékezem rád. No de most Isten veled, én megyek az állásra dolgozni — ha ugyan lehet — te pedig menj a — vörösök közé.

Andris kezét nyújtott Péternek, k megdöbbenve állott öcsése előtt és nem látta a feléje nyújtott jobbort.

— Hát haragszol édes öcsédre?
— Kérdé keserű mosolylyal Andris.

— Nem, nem; — tudod Andris meg van zavarodva a fejem; sietek haza, levelem ezt a ruhát — én is jövök dolgozni, igazad van Andris, a becsület az első... a hála, — no jól van, mindjárt itt leszek...

Péter futólag nyújtott öcsésének kezét és rohant vissza a munkás-

és egyenkint, milyen külföldi ipar-cikk kelendő az országban. Visszáni fogjuk: az illető cikk készülő-e az országban vagy nem. Ha készül, nyomozni fogjuk, miért veszi a kereskedő túlértékelte szivesebben a külföldit, mint a hasonló magyart: egyszerű megszokottság-e az ok, vagy a vevők előszeretettel vagy szeszélye a külföldi áru iránt, avagy a magyar cikk hiányossága vagy elégtelensége. És ha mindezeket megállapítottuk, gondolkodni fogunk a módokról, a melyeknek alkalmazásával a magyar piacot megszerezhetjük a magyar cikknek. Nem szoviszitikus törekvések, nem üldözési mánia: egyszerűen iparunk és kereskedésünk érkei, tisztán anyagi kérdések képezendők megfontolásunk és törekvésünk tárgyait.

Ösmérjük fel kereskedésünkben iparunkat és helyezzük kereskedésünket abba az állapotba, hogy iparunk emelése legyen egyik fő-célja. Nagy a feladat. Nem egy hét, egy hó vagy egy év fogja megoldani. Állandó, komoly munkát követel. Egyesült erőt és kitartást igényel.

Fel tehát munkára iparosok és kereskedők: hódítsuk meg Magyarországot a magyar iparnak!

Matlokovics Sándor.

A főlhívás méltó visszhangot keltett és a nagyszámu kiküldöt-

tek hétfőn délelőtt tartották meg az előkészítő értekezletet, melyről a következőkben számolunk be:

Matlokovics Sándor v. b. t. t. az országos iparegyesület végrehajtó-bizottságának elnöke nyitotta meg az értekezletet és üdvözölte a szép számban megjelenteket, tömören egybefoglalva ismertette a tanácskozás célját. Maguk — ugymond — az iparosok és maguk a kereskedők mondjanak véleményét arról, hogyan lehet megállapítani azt, hogy mely külföldi cikkeknek van nálunk rendes keresletük. Cél szerű volna egyelőre három főcsoportra szorítani, nevezetesen az építő-, lakás-berendező- és ruházati iparra. Javasolja, hogy küldjön ki az értekezlet az egyes szakokra kisebb bizottságokat, a melyek e célból szervezendő ankét-szerű tanácskozásokon a szakemberekkel érintkezve, állapítanak meg az illető szakban meghonosítható ipar-cikkeket.

Az elnök előterjesztése fölött élénk vita fejlődött ki, a melyben a jelen voltak nagy része felszólt.

Spitzer Ignác pártolta az elnök javaslatát és egyuttal felhozta a ruházati ipar egy fontos águlat a kézelo- és galériaipart, mint olyan óriási fogyasztási cikket, a melyet okvetlenül meg kellene honosítani, mert ez a cikk ugyszólván mindenkinél kell és szinte csodálható,

hogy nálunk még sem készültik. Részletes pozícióziót a kiküldendő bizottságban fogja meg tenni.

Mayor Sándor jobbnak látta, ha a fő behozatali cikkekre nézve előadókát biznám meg azra, hogy a szakemberekkel való érintkezés útján szerezenek tájékozást s csak ennek megtörténte után hívják össze az albizottságokat. A dolog pénzügyi részével is foglalkozva, a kis részvényekre alapított részvényszerűségeket ajánlja az értekezlet figyelmébe.

Dr. Békésy Sándor főparfelügyelő melegen üdvözli e fontos kezdeményezést. Szükségesnek látja, hogy az albizottságok részére formulázék azokat a kérdőpontokat, a melyekre megfelelni az albizottságok hivatva lesznek. Indítványozza, hogy az értekezlet küldjön ki egy bizottságot, a mely megjelölje az ipar-cikkeknak ama csoportjait, melyekre az akció kiterjesztendő lesz, továbbá a szempontokat, a melyek szerint az akció irányítani kívánja.

Gelléri Mór ismerteti a vasuti iparügyi bizottság eljárását, mely 10—15 év alatt annyira vitte, hogy a közlekedési vállalatoknak külföldről beszerelt szükséglete, mely előzőt 25%-ot tett, most alig teszi az összcikkélet 19%-át, mert rendszeresen megjelölt a külföldi cikkek mintáit s iparosainkat buz-

mi is sokat köszönünk a mesterünknek; de hát lehet-e majd dolgozunk? lesz-e habarcs?

— Igen, legyen nyugodt, csak menjen állványára; nem engedhető meg, hogy ilyen bér mellett is ennek a sürgős épületnek a felépítése kérdésessé váljék. Jó munkát barátom!

— Kösönöm.

Andris felsietett állványára, midőn az építővezető harangja megkondult. Az első emeleti teremben volt a névelővadás; hetven százaléka a munkásoknak hiányzott.

— Kedves barátaim! csak dolgozzanak nyugodtan, a sztrájkolótól ne tartsanak; minden óvintézkedés...

E pillanatban zavart hangok, kiáltások, éljenek zaja hallatszott fel az emeletre. Mindannyian kiszaladtak az állványokra, a hon-

nót a sztrájkolók tarka, nagy csoportját látták, kik kezeikkel fel-felé fenyegettek:

— Nyomorult bérencék! le az állványról, esatlakozzatok hozzánk, ha kedves életetek, zúgta a szesz-szesz társaság.

A rendőrség nyugodt, higgadt hangon hátravonulásra szólította a munkásokat, kik egyszerre rémítő ordításba törtek ki:

— Nézzetek az árulót, héli Ott jön munkásruhájában Fejér Péter s vele karöltve Örsze, a sztrájkvezér léánya! Üssétek agyon! Halál!

— Vissza! vissza! — kiáltották a rendőrök, meztelen karddal hadonázva a munkások feje fölött.

Váratlanul, de azért záposzerűen hullottak most kő és tégladarabok az érkező Péter és a léány felé; Andris kezében kalapácsával, le-

rohan vészelyben forgó bányához.

Egy rettenetes nagy darab kő repült a munkás csoportból Péter felé — és Örsze, ki karjait Péter körül foná, halálban taláta öszerogyott. Egy pillanat műve volt az egész; a vágatók hussziszázad, mely segítségül érkezett, majd, hogy a két testvért és a már holt léányt összegyűzolta.

— Istenem, én Istenem, drága Örszém... e szavakkal borult Péter élettelen kedvesére.

Álltan vitték be Pétert az új házba, hol midőn felcsodált, Andris keblén szivettőpően zokogott.

A sztrájkvezér, ki egyetlen léányát, egyetlen gyermekét veszítette el — búskomorságba esett; — a Fejér testvérek tartják el a szegény tetetetlen öregot.

Tihanyi Károly.

dították e cikkeknek itthon való előállítására. Most ép ily részletességel kell nagykereskedőinknek azokat a cikkeket kijelölni s esetleg mintákban bemutatni, a melyek csakis külföldről kerülnek hozzáink és esetleg egy-két vagy több évre szóló megrendeléssel e cikkeknek hazai iparosok által való előállítását biztosítani. Ezt a munkát minden branchében rendszeresen kell keresztül vinnünk, még ha pár évre föl is kellene azt osztani.

Menzer Béla azt javasolja, hogy minden héten tartsanak egy ülést s minden ülésen végezzenek egy iparággal.

Marton Alajos örömmel üdvözi a mozgalmat, a melytől igen sokat vár, ha a jelenlévők kiegészítik magukat az érdekekkel s ha sikerül a közönség hazafiságát felkeltetni. Helyesli az elnök javaslatát s a mozgalom megindításáért köszönetet mond az iparszerveletnek és Matlekovitsnak.

Spitzer Ignác helyesnek tartaná, ha már ez az értekelet kijelölné az egyes meghonosítandó ipar-cikkeket.

Dr. Wirkmann József szintén ezen a nézetben van és mindjárt fel is sorolja a következő ipar-cikkeket: ón és ólom játékszerek, fali kárpát, cérna és kötő pamut, linoleum, gummicipők, gallérok és kézvelők, vasneműk, kalapipar, női konfekció, nyers selyem.

Ransch Ferenc az ipar fejlődésének több főakadályait fejtegeti, s a tanácsképzésre, a hatóságai támogatására helyezi a főtülyt.

Heinrich Alajos főfeladatnak mondja a bizottságok megválasztását. Egyuttal egy nagyon fontos iparsportot ajánl az értekelet figyelmébe: a gazdasági gépek és eszközök gyártását.

Kertész Tódor elmondja, hogy a detailis kereskedők most is meg teszik, hogy egyes ipar-cikkeknak a modelljeit eladják iparosoknak, a kiket sok esetben pénzrel is segítenek, s így egyenként meghonosították már több ipar-cikket. Ezt az eljárásit szélesebb körökre is kiterjeszteni kívánja.

Lázár Pál az értekelet feladatát abban látja, hogy az akció irányelveit keresse. Oda kell hatni, hogy piaca is legyen a magyar

iparnak. Keresni kell a módokat arra, hogy az eddiginél hatályosabban szorítottassanak kizárólag magyar ipar-cikkek beszerzésére azok, a kik erre a kormány hatalmával kényszeríthetők. Ajánlja továbbá a házi iparnak nemnél hathatósabb fejlesztését.

Szterényi József szerint a mai értekelet feladata nem lehet egyéb, mint a főirányelvek megállapítása. E többi a majd folytatandó ankét-szerű tanácskozásokra tartozik. Az egész kérdés megoldásánál az egyesületnek szüksége lesz a kormány támogatására, a melyre bizvást számíthat is, minthogy a kormány eddig is megtette kötelességét. Ajánlja, hogy az iparszervelet végrehajtó-bizottsága kérsék fel a további teendők sorozatának megállapítására.

Hüttl Tivadár elismeri, hogy a kormány sokat meg tesz a magyar ipar érdekében, de a kormány támogatása nem elég: a kereskedők támogatása szükséges. Ebből viszont az következik, hogy a kereskedő önmagának csinál konkurenciát, mert az iparos, kinél a kereskedő új cikket rendel, ezt maga is forgalomba hozza és a kereskedőnek konkurrens lesz. A mozgalmat különben örömmel üdvözi, csak azt sokálja, hogy mindjárt három iparágat jelöljenek ki.

Mayer Sándor újból hangsúlyozza, hogy előbb az anyagot kell összegyűjteni s csak aztán létesítenek a bizottságok.

Marton Alajos az iparostanonc-oktatás kérdését ajánlja az iparszervelet figyelmébe.

Matlekovics S. elnök örszegezi ezután a tanácskozás eredményét s ajánlja elfogadására Békésynek azt a javaslatot, hogy előbb válasszanak bizottságot, mely a tanácskozások anyagát előkészíti a azután választják meg az albizottságokat. Ezt az indítványt egyhangulag elfogadták, s megválasztották az előkészítő-bizottságot, melynek tagjai lettek: Matlekovits Sándor elnökelete alatt Spitzer Ignác, Singer Bernát, Marton Alajos, Kertész Tódor, dr. Wirkmann József, Merényi József, Lázár Pál, Heinrich Alajos és dr. Békésy Sándor.

Az előkészítő-bizottság a jövő vasárnap kezdi meg tanácskozásait.

A munkásképző intézmény.

Régi óhajtatuk teljesült azoknak a szakfőnököknek, melyek a fővárosi munkások hazafias irányu szellemi továbbképzése utján vélik a nemzetközi szociálista igazatást ellensúlyozhatni. A nemzetközieteknek ugyanis hosszabb idő óta fennáll egy ugynevezett vita-egyetlök, melyben a párt konfessziái a legzadabb és legveszedelmelebb erkölcs-telen tanokat és elméleteket hirdetik a kizemelt és magukhoz eszbitott alkalmas fiatal erkönek, kik aztán egy-két évi tanfolyam után a legzadabb gyűlölettel igaztanak a hazai, a vallási és a család s általában minden emberi intézmény ellen. A munkásképzésnek ez az épületes módja évek óta virágzik Budapesten s az egyik legfőbb oka a fanatikus apostoloknak ez a sikeres tenyésztése, hogy a magyar munkások körében a nemzetközietek annyira elhatárolhatatlak. A hatóságok összetett kezekkel nézték ezt és senkinek sem jutott eszébe, hogy ha már a szociálisták iskoláit becsukni nem akarták, legalább a hazafias munkások számára is szerveztek volna egy tanfolyamot, a hol szintén kizemelt, tehetséges fiatal munkásokat arra lehetett volna kiképezni, hogy a nemzetközietek tudakosságát ők is a szó és az ismeretek hatalmával tudják visszautasítani.

Két év előtt történt csak meg az első lépés egy ilyen tanfolyam létesítésére, és pedig magán-, illetőleg az egyesületi tevékenység érdekében. A nemzeti demokrata munkáspárt és az országos nemzeti szövetség rendezett néhány felolvasási ciklust a kalvin-téri 6. szám alatti munkás-kaszinóban, s e felolvasások, melyeket dr. Bartos Andor, Szikora Zoltán, Matók Béla, Déry Gyula stb. leginkább a nemzeti-társaságtan és hazai történelem tárgyából tartottak, mindenkor igen nagy számu hallgatóközönséget vonzott. Az érdeklődés végül oly nagy lett az előadások iránt, hogy a kaszinó eddigi helyisége szűknek bizonyult, miért is a demokrata kör Baross-utca 66. sz. új házban bérelt új otthont, melynek két órás termébe ezer ülőhely fér el. Ez ma a fővárosi

munkások legnagyobb és legdiszesebb kaszinó helyisége.

Ezel egyidejűleg alakult szervezett intézményé a munkásképző tanfolyam is. A nemzeti szövetség ugyanis kieszközölte a munkásoktatásra alakult munkások bizottság elnökénél, Jónás Odón megyei tanárnál, hogy a tanfolyam fenntartására adott eddigi segítséget fölemelje és állandósítsa, miáltal a munkásképző intézmény fennállása és megfelelő szervezése biztosított. Az intézmény élén dr. Bartos Andor elnök áll. Főtájkárja Székora Zoltán, titkárja dr. Hó Lajos. A munkásképzőben hetenként háromszor van előadás, hétfőn, szerdán és szombaton, mindenkor esti 8 órakor. Az első előadást dr. Hercegh Mihály, az egyetem rektora, e hó 11-én, hétfőn este tartotta a magyar magánjogból. Ezenkívül minden vasnap este szórakoztató estéket rendeznek, melyekre a munkások el szokták hozni a családjuk tagjait is. E szórakoztató esték sorát e hó 10-én nyitották meg egy kellemes meglepetéssel; ekkor mutatta be ugyanis először magát a nemzeti demokrata daloskór, a pártvezetőség egyik legszerencsésebb alkotása, melynek mintegy 40-50 buzdó tagja van, kikkel karnagyként Hackl Lajos fővárosi zenetanár rövid néhány hónap alatt valóságos esodákat művelt.

Az estélyre meg voltak hívva a kormány összes tagjai, kik közül Wlassics Gyula közoktatási miniszter és Vörös László államtitkár az utolsó percben mentették ki magukat. A meglelt igen előkelő vendékek Engel Tóbiás, a nemzeti demokrata munkáspárt elnöke üdvözölte, mire dr. Bartos Andor, a munkásképző elnöke szép beszéddel megköszönte a szíves fogadtatást és meleg hangon üdvözölte a főkértek írókat és művészeket, köztük Meszlényi Adriennét, hogy közreműködésükkel az est sikeréhez készséggel járuljanak hozzá.

Ere az elnöktől Meszlényi Adrienne vette át a szót. Erdélyi Gyulának prologját szavalta el, oly hatással, mely számi nem akáro tapsviharban nyilvánult. Majd dr. Hódy Lajos érkezett a munkásképző intézmény céljairól és ismer-

tette annak szervezetét. Végül Déri Gyula olvasta fel Hogyan lett boldog Beér Julianna című, a munkásoklelöl vett vidám elbeszélését, mely a hallgatóságot mindvégig derültségben tartotta. A hivatalos programot még számos műkedvelő szavata és magánéneke követte, mi a legörvendesebb bizonyította annak az élénk és fogékony szellemi életnek, mi e kaszinóban meghonosult. Bor és tánc nélkül éjjelutáni maradtak együtt a munkások száza — oly jelenség ez mindenesetre, mely igen komoly figyelembevételt érdemel és nagy elismerés illeti azokat a férfiakat, kik számukra a fent ismertetett intézményeket megalapították.

A birbics.

A vidéki városokban és községekben tartatni szokott országos vásárokon szinte elmaradhatatlanok azok a viaszos vászonnal bevont asztalok, melyek számokkal vannak körülteremteltéve a körök körül ki van rakva eszalgotának a sok nyerevény tájékpipa, kézi tűkér, pénztárcsa, bicseka s más effélé dolgok alakjában, amelyekre dohni kell egy kockával s egy dobás csak öt krajcárba kerül.

Ezek a nép nyelvén úgynevezett *birbicsesek* ma már módfelett elszaporodtak, csak például egy-egy baranyai vásáron hatot is lehet látni egymás mellett, akiknek belügyminiszteri koncessziójuk hordozható teke-és bábjátéka szől.

E teke és bábjáték abból állott, hogy az illető magával hordolt hat apró, a billiárd tekéhez hasonló bábót, melyeknek közepe azonban kocka-alaku volt s a kockákon a kockalapoknak megfelelő pontok voltak bevésve. A fölállított bábuk egy botocskával ledöntettek és az így feldült kockalapokról leolvasható pontoknak megfelelően nyert, vagy vesztett a játékos, amint az alanti rajzban feltüntetett számok közül valamelyikre rakott. A játék furfangja az, hogy a késsel jelzett számokra — melyek a mi ábránkon kövér számokkal vannak feltüntetve — a banktartó, a piros számokon pedig a játékos nyert volna.

36	14	29	15	30	16	11	27
17							34
35			6				19
18							33
32							20
31		28		13			31
7							22
23	9	24	10	25	12	26	8

De tényleg sohasem nyert, mert az engedélyes az évek folyamán alatt szerzett rutinnal az első pillanatra leolvasta a kockalapokról, hogy a pontok összege kites-e valamely nyertő számat, és ha igen, akkor észrevétlenül úgy fordította az egyik vagy másik kockalapot, hogy az öt megillető szám volt olvasható. Ígyképpen aztán a legtöbb esetben mindig a banktartó nyert.

Hogy a helyi hatóságok figyelmeztetést és engedély feltételeinek is megfeleljenek, a játék pro forma csak nyerevény-tárgyakra (késekre, pipákra, órákra) folyt, de minden tárgyon rajta volt az értéke és az az esetleg nyertőnek készpénzen beváltott.

A másik számlapot csak a kávéházakban használták, hol az egyes számokra bizonyos pénztételek kellett jankni. A legnagyobb nyerevény a 7-es száma esik, melyet legmezeibben eltalálni.

E játék annyira elharapódzott az országban, hogy egyes vármegyék, így legutóbb Veszprém vármegye, ráterelte arra a belügyminiszter figyelmét, mire az a teke és bábjátékot betiltotta, de a nagyszámú játéktartók nem estek kétségbe, hanem hamarosan kitaláltak e játék számára egy újvet és most nyerevénytárgyakkal egybekötött bábajátékokra kérték az engedélyt.

Mintán az ilyen engedélyhez más, mint a helyi hatóság érklési bizonyítványa, vagy az illető törvényhatóság pártoló fölterjesztése nem kellett, a belügyminiszterium kevés megszorítással ki is adta az engedélyeket, melyeknek szövege így hangzik:

Engedély

érvényes 18... N. N. lakosnak megengedtetik, hogy Magyarországon, Budapest főváros kivételével, a fenn kitett idő alatt nyereménytárrakkal egybekötött lóajtókat rendezhessen, azonban kötelességévé tétetik, hogy mindent, hol ezt tenni szándékozik, ahhoz az illető helyhatóság beleegyezését előlegesen kikérje, jóvedelmének egy részét a helyi szegényalap javára felozassa és mind saját személyére, mind a társasághoz tartozó egyénekre nézve a fennálló rendőri szabályoknak pontosan eleget tegyen. Budapest 189...

Ebben áll a miniszterium jelölte a hazárdjátékra jogosító engedély kibocsátásánál, de most következik a java.

Az engedélyek megszerzése az utóbbi időben egy kissé nehezebb lett, mert Lipthay miniszteri tanácsos értesült, hogy a vidéken számos visszaélés történt és nem adta ki az engedélyeket fűnek-fának. Erre egy egész konzorcium szerveződött, mely a miniszteri koncessziók professzionisták megszerzésére alakult. — E konzorcium lelke egy Jászi nevű könyvművész, ki a helygimnáziumba bejáratos lévén, egyre-másra kérte a nyereménytárrakkal egybekötött játékokra a koncessziókat. Jászaihoz Kismártoni Géziné, egy szegedi vásári bódésné küldte a feleket, kiknek 25—30 frtjával szerzte a koncessziókat. Újában azonban megdrájtotta Jászi a koncessziók taksáját, kijelentve, hogy most már nehezebb a megszerzése és ezért engedélyenként 50—50 frtot kért. Az engedélyt kérők ezt az összeget is szívesen megadták, mert az üzlet, minden terhe dacára, eléggé jövedelmező mert a vásárok ideje alatt, nemcsak a vásártérren, hanem kávéházakba és vendéglőkbe is eljárnak, hol a pincérekkel összjátásza, a legvakmerőbb módon szedik rá a közönséget. Egyes ilyen bankartók nagy vagyonra tettek szert. A legnevezetesebbek közülök Reisz Simon és Perl Mór Temesváron, Paskesz Nagyváradon, Schlesinger Cosngradon, Schwarz Aradon, Kismártoni Géziné Szegeden.

Legújban kaptak ily engedélyt:

Szabó János Nagy-Szöllősen és Zsigri János Gyöngyösön.

Reméljük, hogy elég volt e közleményvel a helygimnázium figyelmét ráterelni az általa adott koncessziókkal üztött visszaélésekre, hogy a miniszterleg engedélyezett házárdjáték beszűntetessék ország-szerte; a mennyiben azonban a miniszteriumnak az itt elmondott visszaélések hivatalos beigazolása kellene, alkalomadtán azzal is előállhatunk.

A kerületi pénztárak szövetsége, kölcsönössége és központi szervezete.

Beterjesztj: **Szontágh Jenő** Szolnok.

A f. hó 13-án összeült orsz. betegsegélyző pénztári kongresszuson, mint a többi javaslat között már csak praktikus voltánál fogva is legelőtvalóbb, a szolnoki ipartestület titkára, Szontágh Jenő tollából erőd javaslatot az alábbiakban szer ször közöljük.

I. A pénztárak szövetsége.

Mondja ki a kerületi betegsegélyzőpénztárak országos kongresszusa, hogy a pénztárak szövetségét jelenleg megalkothatónak nem tartja azért, mert a létező pénztárak sokféle neme, ezeknek nem szerinti különleges érdekei, a hozzájárulási kules különbözősége és a vezetásban és kezelésben tapasztalható egymástól eltérő rendszer az egész országra szóló szövetség megalkothatásának lehetőségét kizárja.

Kizárólag a kerületi pénztárak országos szövetségének megalkotásához a kerületi pénztárak rendelkezésére álló és a másnemű pénztárak által lényegesen csorbított és csökkentett erőt a kongresszus elégtelennek tartja.

Mondja ki a vidéki kerületi betegsegélyző pénztárak országos kongresszusa, hogy a pénztárak országos szövetségét fontosnak és szükségesnek tartja és megalkothatásának előkészítése és biztosítása céljából már ezen kongresszusból a) kísérletet tesz annak keresztülvétel érdekében, hogy a kerületi pénztárak és általában a betegsegélyzés ügye államosittassék, esetleg a pénztárak állami dotációban részesíttessenek. Addig is azon-

ban, míg ez a kísérlet sikerre vezet:

b) körvényez a m. kir. kereskedelmiügyi miniszter urnál az országos pénztárakra kiterjedő alapos vizsgálat mellobbi elrendeléséért;

c) prosperálni nem tudó és hivatalosa magaslátán nem álló pénztárak felszólátása és tagjainak a kerületi pénztárakba való beosztása iránt;

d) a kerületi pénztárak számának és területbeosztásának alapos reviziója és e tekintetben oly intézkedés megtétele iránt, hogy minden megyei székhelyen az egész vármegye területére kiterjedő hatáskörrel egy kerületi pénztár létezzék.

Mondja ki továbbá a kerületi betegsegélyző-pénztárak országos kongresszusa, hogy a fentebbi előfeltételek megszerzése után a hazai pénztárak országos szövetsége azonnal megalkotandó lesz.

II. A pénztárak köteleessége.

1. §.

A vidéki kerületi betegsegélyző-pénztárak a jelen szabályok alapján kölcsönösségi viszonyba léphetnek, mely esetben kötelesek a csatlakozásra vonatkozó igazgató-szóra határozat után a kölcsönösségre vonatkozó jelen szabályokat pontosan betartani és azokhoz alkalmazkodni.

2. §.

A kölcsönösség célja:

a) az egyik pénztár kötelekeiből kilépő és egy másik pénztár kötelekeibe belépő biztosításra kötelezett alkalmazott tagszám viszonyának folytonosságja szempontjából a lehetőség szerint egyforma ügy-és könyvvezetés és egységes tagkönyv bevezetése;

b) valamely pénztár tagjának — ha más pénztár területén betegedett meg — gyógykezelhetőségéről és segélyezéséről a viszonzásért elve alapján gondoskodni;

c) egyintéti eljárás meghonosítása a pénztárakat kölcsönösen érdeklő valamennyi ügyben.

3. §.

A kerületi betegsegélyzőpénztárak közötti kölcsönösség kötelekeibe léphet minden az 1891. évi XIV. t. c. VII. fejezete szerinti szervezett és működő hazai kerületi betegsegélyző

pénztár, melynek igazgatósága szabályszerűen hozott határozattal a csatlakozást és a jelen szabályok elfogadását kimondja s ezt a központi bizottságnál irásban bejelenti.

4. §.

A kölcsönösség kötelekbe tartozó minden pénztár jogában áll: a) általánosabb érdektű ügyben (mint pl. a pénztári ügykezelés reformjára, a pénztári orvosok és megbízottak alkalmazására és díjazására, gyógyszerárak kijelölésére és árszabványaira, közkórházakkal szemben való magatartásra stb. vonatkozólag) a kötelekbe tartandó összes pénztáraknak az egyöntetű eljárásra vonatkozó együttes határozatait provokálni;

b) serehmeinek orvoslása végett megindított akciójába a társipénztárakat bevonni és az akció súlyának és hatásának emelése céljából a kölcsönösségben élő pénztárak összeségének támogatását igénybe venni;

c) a kölcsönösség elvénél fogva valamely tagjának más pénztár területén való megbetegedése esetén ez utóbbi pénztár részéről való gyógykezelést — átruházott hálaskörben és a felmerülő kiadások megtérítésére való igény fenntartásával — megbetegedett tagja részére igénybe venni;

d) a felmerülő kérdések és az ezekben meginduló akció megbeszélése végett összehívandó országos értekezleteken kiküldöttjei vagy megbízottja által résztvevni és szavazatát érvényesíteni.

5. §.

A kölcsönösség kötelekbe tartozó pénztárak köteleessége:

a) ezen szabályoknak és az ezek alapján az országos értekezleteken, valamint ezek központi bizottságainak szótöbbséggel hozott általános érdektű határozatoknak eleget tenni és azokat magukra nézve kötelezőeknek elismerni;

b) a kölcsönösség elvét tehetőség szerint megvalósítani és érvényesítését előmozdítani;

c) az országos értekezletektől, vagy ezek bizottságaitól nyert megbízásokban pontosan és lelkiismeretesen eljárni;

d) az országos értekezletek által a központi vezetés céljára meg-

állapítandó hozzájárulási összegeket folyósítani.

III. Szerevet.

6. §.

A kölcsönösség kötelekbe tartozó pénztárak ügyeik és a betegsegélyezésre vonatkozó kérések megbeszélése, valamint a megindítandó orsz. akciók módozatainak megállapítása végett minden három évben az előző országos értekezleteken megállapított városban országos értekezleteket tartanak.

Rendkívüli országos értekezletek akkor tartandók, ha ilyenek összehívását a központi bizottság szükségesnek találja, vagy ha a kölcsönösség kötelekbe tartozó pénztárak közül tizen a központi bizottsághoz intézett indokolt beadványukban rendkívüli országos értekezlet megtartását kívánják.

7. §.

Az országos értekezleten minden pénztár, mely a kölcsönösség kötelekbe tartozik, egy szavazóképes kiküldötttel, vagy megbízottal vehet részt.

Egy-egy értekezleti tag több pénztárt is képviselhet, de háromnál több szavazatot egy tag sem gyakorolhat.

8. §.

A rendes országos értekezlet három évi időtartamra választja elnökét, alelnökét, jegyzőt és egyéb tisztviselőit, kiknek megbízatása a legközelebbi rendes országos értekezletig tart. Megbízatása lejártakor bármely tisztviselő újból választható.

9. §.

Az országos értekezleteken hozott határozatok végrehajtása, a betegsegélyezés ügyében felmerülő kérdésekben való állásfoglalás, a kölcsönösségi viszonyban lévő pénztáraknak és ezek érdekeinek minden irányban való állandó képviselése a legközelebbi országos értekezlet kellő előkészítése céljából minden rendes országos értekezleten állandó központi bizottság szervezettek.

10. §.

A központi bizottság áll az országos értekezlet tisztikarából, melynek tagjai egyszersmind a központi bizottság tisztviselői is, va-

lamint a rendes országos értekezleten 3 évi időtartamra a kölcsönösségi viszonyba tartozó pénztárak köréből kiválasztandó annyi pénztár képviselőből, a hány tagból áll a tisztikar.

11. §.

A központi bizottság, melynek székhelye Budapest, minden évben egyszer rendes és mindannyiszor, valahányszor, szükségesnek mutatkozik, rendkívüli üléseket tart Budapesten.

A központi bizottság határozatait az ülésen jelenlevők szótöbbségével hozzátanak.

12. §.

A központi bizottság ügykörébe tartozik nemcsak az országos értekezleteken hozott határozatok végrehajtása és a legközelebbi orsz. értekezlet előkészítése, hanem az arról való gondolkodás is, hogy képviselje a kölcsönösségi viszonyban lévő pénztárakat és ezek érdekeit minden irányban és hogy oly hivatalos közlöny álljon a pénztárak rendelkezésére, mely a pénztárak összes ügyeivel szakszerűen foglalkozék és melyben a pénztárakat érdeklő ügyek behatárolás és tárgyilagosan ismertetők és tárgyalhatók legyenek.

Az ilyen szakközlönyökkel való viszony szabályozására a központi bizottság van jogosítva.

A betegsegélyző pénztárak kongresszusa.

A vidéki kerületi betegsegélyző pénztárak országos kongresszusa kedden reggel kezdődött az országos ipar-egyesület helyiségében. A kongresszusra hatvanöt kerületi betegsegélyző pénztár ötvenkét kiküldötttel és hat képviselővel vett részt.

A kongresszust dr. Horváth János nyitotta meg. Elnöknek egyhangulag megválasztották Matlekovics Sándort, másod elnöknek dr. Horváth Jánost, alelnököknek dr. Waltar Jenőt (Esztergom) és Tussai Gábot (Köszvár).

A napirend során Günther Mihály előadta (Győr) a bajok egyik okát abban látja, hogy a hatóságok nem támogatják eléggé a kerületi betegsegélyző pénztárakat és határozati javaslatot terjesztett elő,

hogy a kongresszus keresse meg a kereskedelmi miniszert, hogy a belügyminiszterrel egyetértve utasítsa a hatóságokat nagyobb jóakarata a munkaadókat a törvényhatóságok után a be- és kijelentés kötelező voltára, szabályozták rendeleti uton a kihágási eljárást körrendeletben, szorgalmazza a hátralekötött bejelentés utasítsa a törvényhatóságok után a közszégi előjárásokat, hogy szigorubbak legyenek a szegénységi bizonyítvány és a nemleges zálogoknál jegyzőkönyv kiadásában. A határozati javaslatot többek felszólalása után elfogadták.

A napirend második pontja a bejelentés és ellenőrzés szabályozásával foglalkozott. Türk József (Besztercebánya) indítványozta, hogy forduljon az értekezlet a kereskedelmi miniszterhez, hogy a belügyminiszterrel egyetértve a munkakönyvbe új rovat felvételét rendelje el, amelyben az illetékes betegsegélyező pénztárak a be- és kijelentést igazolhassák; csak olyan munkakönyveket láttamozzanak, amelyek az illetékes betegsegélyező pénztár által előzőleg már láttamozva vannak; a kereskedelmi alkalmazottak is nyilvántartassanak; a kiszolgáltatandó iparjegyekről az illetékes betegsegélyező pénztárakat is értesítsék; a pénztári közegek bármely napon és órában megjelenhessenek a munkaadók műhelyében és üzletében s ott az alkalmazottak létszámáról meggyőződhetnek; a bejelentési kötelezettség határnapja nyolc napról háromra szállítsák le; az ottani munkások és az erdei termelésnél alkalmazottak a biztosításra kötelezettek közé soroztassanak. A kongresszus az indítványt elfogadta.

A járuléktgy rendezéséről Sarkadi Ignác (Nagyvárad) referált. A behajtására nézve nagyon eltérő a gyakorlat s ezért gyakran megcsúsznak, hogy a járulékok elvész és be nem hajthatóvá válik.

A kongresszus hosszabb beható vita után elhatározta:

1. hogy a járulékok beszedésének módjára nézve az előkötött bizottságtól vár részletes javaslatot.

2. Kérje meg a belügyminiszert, hogy utasítsa a közigazgatási hatóságokat, hogy a segélypénztári

végrehajtásokat a törvény szerinti legkisebb betárolás, de később két hónapon belül tartásuk meg és számoljanak le.

3. A hatóságok értesítsék a kerületi pénztárakat minden iparvállalat, vagy telep megszűnéséről és lakásváltoztatásáról.

4. Mondják ki végül, hogy a segélypénztári járulékok (mint a bányáknál is) közadók módjára hajtassanak be s csőd esetén első helyen biztosíttassanak.

Az ülést délután folytatták. Az orvos és gyógyszerári ügyről Erőss Soma (Esztergom) referált. Az orvosok honoráriuma nagyon szerény, 200—400 forint között variál. Sürgős segítség gyanánt javasolja:

A.) Az orvosi ügyre nézve: 1. Szerveztessenek az orvosi állások a nyilvános (községi, kör- és járási) orvosi állásokkal együtt.

2. Helyeztessék hatályon kívül a 9425/97. számú belügyminiszteri rendeletet.

3. Rendeztessék az orvosi díj-szabályzat tekintetével a segélypénztárakra vonatkozólag.

B.) Gyógyszerész-ügy: 1. Engedjék meg a pénztári orvosoknak a kézi gyógyszerárakat tartását.

2. Készítessék a segélypénztárak számára külön, olcsóbb gyógyszerész árszabályzatot.

A kérdést igen hosszasan vitatták. Dr. Duhan főorvos (Zombor) és dr. Klein (Szabadka), Türk József, Dióssy Béla, Kirner József, Somlyay Lajos (Pozsony), dr. Lutz Ignác, Sarkadi Ignác szözlottak között a kérdéshez.

Dr. Horváth elnök összegezi végül a tanácskozásokat. A szabad orvosválasztást nagy többséggel megszavazták s elfogadták a javaslat 1. pontját. A 2. pontot némi módosítással, a 3. pontot elvileg elfogadták. Irányadóul azonban a kongresszus az orvosi tiszteletdíjra nézve kimondja, a tiszteletdíj kulcsa a járulékok után befolyó jövedelem 17—20 százaléka legyen.

A kórházi ügyről dr. Horváth János indítványozza:

1. hogy a pénztárak legalább 4 hétig legyenek kötelesek a kórházi ápolási díjakat fizetni, de csak azok után a betegek után, amelyeket ők utaltak kórházba.

2. Betegsegélyező pénztárak tagjai számára a közkórházakban külön osztály nyitassák s ezek után a rendes gyógydíjak 30—33 százalékát szedjék.

3. Elmebeteg, bujások, trachomás és járványos betegékről a tagok kórházi költségét az állam fizesse.

Grünwald József azt indítványozza hogy engedje meg a segélypénztári orvosoknak, hogy a közkórházakban fekvő betegeket felvilágosíthassák.

Az indítványokat egyhangulag elfogadták s a fent példmítványokat a bizottsághoz utasíták.

A szerdai gyűlés első tárgya a betegsegélypénztárak számának korlátozása volt, melyhez Spolarich Zsigmond (Nagy-Kikinda) szözlott, a ki nagy hibát lát abban, hogy a különböző magánpénztárak egyre saporodnak és szétforgácsolják a kerületi pénztárak erejét. Határozati javaslatot terjeszt be, hogy irjanak fel a kereskedelmi miniszterhez, hogy ezeket a magán egyesüléseket szigorúan vizsgáltsa meg s a melyeknél kellő garanciát és létbiztonságot nem lát, azokat szüntesse be. A javaslatot egyhangulag elfogadták.

A törvénymódosítást és baleset-biztosítást Somlyay Lajos (Pozsony) terjesztette elő. A tárgyhoz hozzászözlottak: Günther Mihály és Horváth János dr. Az utóbbi különösen a baleset biztosítást tárgyalta és azt kívánta, hogy a kötelező baleset-biztosítás a betegsegélypénztári intézménnyel kapcsolatban intéztesse el. Horváth János dr. felszólalása után Matlekovics elnök beszélt a ponthoz, ő ezt a kérdést nagyon fontosnak tartja és nem szerzené komplikálni. Kéri a kongresszust, hogy előbb a betegsegélyezés ügyében legyenek lépések s csak aztán törekedjenek oda, hogy a baleset-biztosításról is törvény hozassák. Mindenesetre a baleset-biztosítás is kívánatos, de ő jobbnak tartja, ha egyelőre egy határozat a kongresszus, hogy a baleset-biztosítás a betegsegélypénztárról szóló törvénybe bevéssék.

A kerületi pénztárak szövetségéről, kölcsönösségéről és központi szervezetről Szontágh Jenő (Szolnok) terjesztette be határozati javaslatot, mely szerint a kongresszus a pénztárak szövetségét jelenleg

magalkothatónak nem tartja azért, mert a létező pénztárak sokféle nemét, ezeknek nem szerinti különleges érdekei, a hozzájárulási kules különbözősége és a vezetésben és kezelésben tapasztalható egymástól eltérő rendszert az egész árszóra szűk szövetségi megalkothatóságának lehetőségét kizárja. A javaslatoit elfogadták.

A kongresszus ezután megválasztotta a központi bizottságot a következőképpen: Elnök: Matlekovics Sándor dr., ügyvivő elnökök: Walter Gyula (Esztergom), Tussai Gábor (Kolozsvár), Jegyzők: Szontag János (Szolnok), Günther Mihály (Győr), Grünwald József (Debrecen), Somlyay Lajos (Pozsony), Sarkadi Ignác (N.-Várad) és Türk József (Besztercebánya). A bizalmi férfiak listájáról Kovács István (Pécs) a következő javaslatoit fogadta el: A községekről szóló 1486. XXII. t. c. 62. §-a alapján a kerületi betegségek pénztárak bizalmi férfijai részére megállapított teendők ellátására, a mennyiben a pénztár bizalmi férfi valamely községben nem találja, a helygymiszterri rendelettel a községek előjárásának egyik tagja, elsősorban lehet-e az községi (kór) jegyzők kötelezessenek. A napirend 10-edik pontja a portmentességet és vasuti szabadjegyet tárgyalta. Előadót volt Molnár Ferenc Sopronból. Elfogadták azt az indítványát, hogy kérvényt intéztek a miniszterhez, hogy a kerületi pénztárak részére biztosítsa és ingyen vasuti jegyet adjon. Ezzel befejezték a tanácskozást és Horváth János dr. köszönetet szavazott az elnöknek rendheltelen buzgalmaért és kiemelt érdemeit, amelyeket a betegpénztárak megalkotása terén szereztek. Matlekovics későbbi szava után a kongresszus befejezte tanácskozását, mire a tagok a Szikszay-vendéglőbe mentek, a kol lakoma volt Matlekovics tiszteletére.

VEGYESEK.

Kamarai választások. A pécsi kereskedelmi és iparkamara kamarai tagjainak újválasztása tudvaleg folyó évi december hónapban történik. Most vannak folyamatban a választói névlajstromok összeállításai. A választókerületek a következőképpen vannak megalakítva: *Pécs sz. kir.* város kizárólag beltagokat választ, és pedig 24-et a kereskedői, 24-et az iparos osztályból; a pécsi és pécsváradai szolgabíróság területén lakó iparosok és kereskedők *Pécsvárad* székhelyű 2-2 tagot; a mohácsi szolgabíróság területén lakók *Mohács* székhelyű 2-2 tagot; a siklósi és dárdai szolgabíróság területén lakók *Siklós* székhelyű 2-2 tagot; a sádsi és szentlőrinci szolgabíróság területén lakók *Szent-Lőrinc* székhelyű 2-2 tagot választanak, Somogy megye 7 járásában, *Kaposvár, Marcali, Tüskés, Csurgó, Marcali, Tüskés és Igal* székhelyekkel járásonként 2-2 tagot, összesen 28 tagot választ. Tolnamegye 5 járásában *Szegvár, Bonyhád, Paks, Hódmező és Dombóvár* székhelyekkel járásonként 2-2 tagot, összesen 20 tagot választ.

Borvizsgáló bizottságok. A törvény új végrehajtási rendelethez képest minden törvényhatóság területére jávásonként egy-egy borvizsgáló bizottság alakítandó, melynek két tagját a törvényhatósági bizottság választja, két tagját és elnökét pedig a főispán nevezi ki. *Baranyamegye* járásaira nézve a bizottságok a hétfőn megtartott közgyűlésen a következőképpen alakították meg:

A pécsi járásban: Egedy Sándor elnökle aalt Ottinger Gusztáv, Varga János, ifjabb Keztyüs Antal, és Busanics Tamás.

A mohácsi járásban: Jagics József elnökle aalt Szepaty Elek, Wolf Zsig, Visy Lajos dr., Margittai Péter.

A szent-lőrinci járásban: Benkó Gyula elnökle aalt Jeszenszky Ferenc, Szép László, Morvay Ferenc, Fonay Lajos.

A hegyháti járásban: Gundy Miklós elnökle aalt Mautner Adolf, Rach Gyula, Kühnel Márton, és Bálint István.

A pécsváradai járásban: Driesz Lajos elnökle aalt Schlesinger Dávid dr., Kerner Ádám, Hertrich József, Klug Mihály.

A siklósi járásban: Szivér István elnökle aalt Troll Ferenc, Darócy Ödön, Pakuszy Gyula, Jancsics Sándor.

A baranyavári járásban: Ursiny Pál elnökle aalt Kontra János, Nicolics Glisó, Proksh Artúr, Werner Ferenc.

Kétszázegyezer forintos 16. Ilyen pártjával bizonyára kevés ember dicsekedhik. De a magyar államunk van egy ilyen lova. Mint ugyanis Londonból írják, a magyar kormány a legutóbbi derby győztesét, Gáltee Moret ezért az összegért vásárolta meg. — Hej, beh sok szegény családot boldoggá lehetett volna tenni ebből a pénzből! De hát arra — nincs.

Új adók Ausztriában. Az osztrák képviselő házban kedden nyújtotta be a pénzügyminiszter a szállítási és cukorárúsítási adótörvényjavaslatokat. A szállítási adóról szóló javaslat a rajzban képviselt államok területén vasuton szállított személyek és tárgyak után adót vet ki. Az adót a szállítási díj fizetésére kötelezett fizeti és pedig személy- és utazási mála szállítási díj után 12 $\frac{1}{2}$ -ot, gyors és egyéb áru szállítási díj után 5 $\frac{1}{2}$ adót. A cukorekluzitási adóról szóló törvényjavaslat szerint állami adó alá esik 1. a cukor, mely a törvény érvényességének területén fogyasztás alá kerül, 2. hombon, kandigyümölcs, csokoládé és csokoládégyártmány, a mennyiben kilogramm nagyobb mennyiségben származnak a törvény körvényezésén kívül eső egy helyről, 3. likőrök, melyek egy liternél nagyobb mennyiségben származnak idegen területről. Az adó nagyságát a cukorra 6 forintban, hombonra 5 forintban, kandit gyümölcsre 4 forintban, csokoládéra és csokoládégyártmányra 3 frt 50 krban 100 kilogramonként, s végül likőrre 2 frtba 100 literenként.

Tizenegyezer munkás ünnepe. A Siemens és Halske cég f. hó 12-én ünnepelte meg fennállásának ötven esztendősi jubileumát Berlinben, a hol a cég központi irodái és gyárjai vannak. Az ünnepet a zoologiai kertben ülték meg, másutt nem is

Hirdetek

jutányos áron főlvételnak a kiadóhivatalban.

igen fértek volna el, mert csak Berlinben több mint tízezezer munkást foglalkoztat a cég. A jubileum igazi technikus ünnep volt. A munkások és hivatalnokok dalkörei és zenekari hangverseny rendeztek s a koncert színmű ki-tűnő új szerkezetű mikrofonokon át messze elvezették Berlinből, hogy hallja más is. A cég tulajdonosa egy millió márka alapítványt tett a jubileum emlékére a munkások és hivatalnokok javára. Az óriási banketten, a mihez hasonló nem igen lesz ugyanir, mert tízezezer ember tilt az asztalok körül, sok felköszöntő mondatok. A téz-tok sorát Siemens Vilmos nyitotta meg s beszédében azt a két elvet hangsúlyozta, ami a nemrégiben még szérny üdület ilyen óriási tette, hogy tudományos kutatások alapján igyekeztek újat teremteni és mintaszerű munkát állítottak mindig elő. A jubileumi ünnepeken résztvett a porosz kormány képviselőiben Delbrück miniszter is.

Villamosági kirándulás.

A mult vasárnap Vasmegeyben járt sopronvárosi küldöttség tagjai nagy elismeréssel nyilatkoznak a vendég-látó Bathány Lajos gróf előzékenységéről és készségéről, mely-lyel lehetővé tette a már országos hírnevű vasmegeyi elektromos mű-veket meglátását. A nemes gróf Stubenvoll Ferenc, dr. Edelmann Sebő és Gotthard Jenő igazgatók társaságában már a sárvári vasut-állomáson fogadta az általa meg-hívott soproniakat, kik először a sárvári villamos malom tekintet-tek meg. A malom a legmodernebb berendezésű; a gazda az őrlésre hozott gabonát maga őríti a kije-lőlt garatba s maga szállítja el a lisztet is; a vátot a gép veszi ki, a minthogy mindent maguk a gé-pek végeznek s így az alkalmazot-tak száma a vállalat rendkívüli nagyságához képest fölöttéskésély.

A küldöttség a múmalomból a gróf ikervári kastélyába hajtatott, hol a villamos erő legkülönfélebb alkal-mazási módját nyílt alkalma meg-tekinteni. A társalgó-teremben egy nyomásra villamos léghűsítő-készül-ék kezdett pompásan funkcionálni; a park villamos fényben uszott s elektromos erő tartotta üzemben a szókutatat is. A villamos művek alapját képező ikervári vízművek és turbinák nagy hatást gyakorol-

tak a soproniakra, mert bár a vízművek létesítését ritka termé-szeti tűnemény tette lehetővé, azért mégis az egész vállalat megvalósi-tása a vasmegeyi férfiak páratlan gyakorlatiaságáról, kitartásáról és szorgalmáról tanuskodik. Ugyanitt konstatálta a küldöttség, hogy a vasmegeyi elektromos művek oly vízerővel rendelkeznek, a mely a meglévők mellett még három 300–300 lóerejű turbina fölállítá-sát és üzemeltetését teszi lehe-tővé. E három turbina átváltozta-tott erőfejítése a vállalat többi részétől függetlenül, tehát teljesen elkülönítve, egyenesen Sopronba lenne vezethető a tervbe vett vil-lamos világítás és városi vasut céljaira. Ikervárról Szombathelyre vezetett a városi küldöttség utja, hol Bathány Lajos gróf és Edel-mann Sebő társaságában az elek-tromos vasut különvonalán mentek ki a telep helyére, hol a gépházak, üzleti és irodai helyiségek, raktár-ak szintén érdekes képet nyuj-tottak.

A munkáskérdés versekben.

Rossz rimekben, néhai jó Tatar Péterre emlékeztető verseléssel, — de sok jó szándékkal megírott kicsi brosiúra juttot hozzánk. A címe: »A hazaárulók.« — a szer-zője pedig Zih Károly békés szent-andrási tanító. A hazaárulók alatt a szerző a szociálistákat érti, a kik-től őva inti a magyar népet. A népek való, józan érveléssel szól a szociálistákról. Először elmondja, hogy mi minden módon kecsgezték őket a szociálisták; azután sorra megdönti a követeléseiket; először a nyolc órai munkaidő, azután a földfoglalás tanát. Az érvelésnél hivatkozik arra, hogy ő teljesen érdek nélkül szól a néphez:

Véretből való vér és csont vagyok én
Nem gazdag, nem bankár, de én is csak
szegény!

Még pedig tanító, így hát hihe-
títék . . .

Érdekes, hogy a brosiúra szerzője a szociálistas behozatával a né-metet vádolja; a szocializmust a német celszövésének mondja; a »német« alatt pedig — mint a szerző maga csillag alatt megjegyzi — az »osztrák-németek« értetnek, a kik irántunk mindig ellenszenvvel viselkedtek.

Ki a bolondító? Senki, csak a

Édes magyar népem, ezt mér nem érted meg?

A fűzet nagy tüzzel, hévvel szól a szociálisták ellen. A német gyilkosainak, hasztlan príbéké-nek, rablónak nevezi őket s szinte csodálatos gyűlölettel beszél róluk, erre inti a népet:

Ha igaz magyar vagy, végy elő
korbácsot.
Úzd ki hajlékodból, mint hitvány
jószágot

Ezt a sok idegen német bajjaitól
Csavargót, naplopót és nyelbolondítót
Ezt a sok gézengúz, hitvány sok

páriát
Kik édes hazánkat orozva gyilkolják.

A mint e rövid idézetekből is kitétszik, a ripórat nem igen pá-lyázhat a költői habérokra, — de valószínűleg nem is az volt a célja, hogy az irodalom berkeibe és ro-vatába jusson. Azonban nagy hasz-
not lehet az egyszerű nyelv meg-
írni intelem a nép közt, főleg a szerző meggyőében, a hol már a felsőbb hatóságok is foglalkoznak a munkáskérdéssel és a hol már igazán meg kell próbálni minden eszközt a szociálistas terjedése ellen. Nincs sok szakértelem benne, de a lelkesedés kipótója — és a kinek a ripóratot szánta, annak lelkére az utóbbival lehet inkább hatni. Ezért mindenesetre dicse-
rendő a békésszentandrási tanító szándéka és ezért meg lehet neki bocsítani, hogy a brosiúrát — ver-sekben írta meg. A fűzetnek öt krajcár az ára; szerzőnél rendel-
hető meg.

A tüzoltó-generálisok.

Züllenek a rég erkölcsök, pusztul, vész a régi poezis, a fény és pompa. Milyen szép volt a régen, mikor vasárnap, az ünnepeken s a te-metéseken kivonultak a hadászok, hadastyánok és tüzoltók csillog uniformisban, kardosan, rendjelek-kel . . . A miniszter megjegyezte ezt a szép paradét, elvette előbb a hadászok kardját, aztán a ha-dastyánok arany zsinorját, most meg a tüzoltókat kezdi rendszá-bályozni s első sorban — a fő-parancsnokokat. Az ezüstsisakok, aranyall borított tüzoltó genera-lisoknak bealkonyodott. Nehéz es-
pást mért reájuk az országos tüz-oltó-szövetség, mely halálos ítle-tet mondott a cifra és ezüstös fő-parancsnoki ruhákra. A szövetség

a tűzoltók egyenruháját illetőleg szabályrendeletet készített, a mely szerint az egész ország tűzoltók egyforma ruházatban járhat. Ezt a szabályrendeletet a belügyminiszter revizió végeztet lelkide a fővárosi tűzoltó főparancsnokhoz, a ki ahhoz szintén hozzájárult.

Az új bor áldozata. Kuzska Sándor kiskőrösi asztalos mester tegnap átmegy egyik jó komájához, hogy a szüret bevégeztével az új karcos mellett eldúskurálgassanak. Éjfél tájban nehéz fejjel távozott el és hazamenet a községen keresztül folyó patak hádjánál oly szerencsétlenül bukott le, hogy feje teljesen szétdőződött. Roggel felé az arra menők észrevétel nélkül, de még életben találták, otthon azonban rövid idő múlva kiszáradt.

Az idei bor. A magyar embernek kedves itala volt minden időben az új bor, a murci, s mennyivel jobban esik most, midőn már a szőlők kezdenek újra teremni, mily jól esik a régi szomját elolanni. Azért a fogadós és kocsmárosoknak első dolguk, hogy jó murcival kedveskedjenek vendégeiknek; — utána is láttak a mustnak, bejárva a hegyeket; hanem most látják forrás után, hogy nem a legjobban spekuláltak, mert a megforrott bor oly rossz és szavanyu, hogy penitencia a megivása. Korán is szűretelték, meg az év sem olyan, hogy kitűnő borokat adjon. A hol tartható volt a szőlő és nem rothadt, azért jó lett volna utóbbra hagyni a szüretet, mégis jobb lett volna a must, mert így nagy része csak lőre, kivált a nem számító kis hegyekről szüretelt.

Órágyár. Elyégre létejezt az Első Magyar Órágyár Részvénytársaság, s gyártmányai már németeknek kezdetén megalapították a magyar órágyártás hírnevét. Aely és Schlesinger igazgatók rövid idő alatt bűnatos ügybuzossággal fejleszték be az építkezés, szerkesztés, berendezkedés nagy munkáit s nemcsak élénken zakatoltak a gyárban az elektronos erő által mozgott műszer-gépek, hogy létrehozzák a bűnatos egészen csodás parányait. Elkészelték most már, hogy Szent-Gothárd, mint a magyar órágyártásnak központja és első telepe, fontosságban mek-

korát emelkedett. A megerősödött gyár, mely az állam érelves anyagi és erkölcsi támogatását bírja, melyvel rövid idő múltán állami órástannhely is kapcsolatba jön; méltó büszkesége lesz államunknak, mely immár a műszaki gyárügy legmagasabb régióban is pozíciót foglal el.

A villamos konyha. A brüsszeli kiállítás egyik főlátványossága a villamos konyha. Egy nagy terem fala mellett körös-körül husz centiméter széles és hetvenöt centiméter magas szekrények állanak, a melyeknek oldala üvegből való s látni lehet a belsejüket. — A villamos áram nagy meletet fejleszt a szekrényekben, a melyek mindegyike félemezekkel tíz kisebb főokra van osztva. Minden főokban egy-egy adag étel látható. A szekrény tetején kis nyílás van; ha ebbe megfelelő pénzt dobnak, akkor alul kijön a kívánt étel tányérostól, a melyet a vendég terített asztalhoz visz. A villamos konyhában a pénz csak arra való, hogy az asztalokról elhordja az ételmaradékok.

Egy új gyöngytelep. Még lesem csillapult az az izzalom, melyet a Klondykebe özőnő aranykeresők kalandjai okoztak és Amerikából már egy újabb tündérország felfedezéséről adnak hírt. Az új istenáldotta hely Arkanzas, ahol egy kis folyóra akadtak, amelynek homokjában a legértékesebb gyöngyök találhatók. A legzadagabb hely fald Knol és Searcey városok mellett van. Ezekben a városokban vasuti- és hajóállomás is van, ami csak még inkább megkönnyíti a gyorsan megzadagolni akarók odaönlését. A környék yankeei csaknem mind felfehagnak elégtel mes-terségükkel, mert ezidő szerint a gyöngyhálaszat legtöbbet jövedelmez. A kincses pataokban egy Thomas nevű yankee egy hét alatt ezeröttszáz dollár értékű gyöngyöt halászott ki, egy másik szerencsés halandó pedig egy napi halászat eredményét nyolcszáz dollárért adta el. A gyöngyök értéke igen különböző, találtak olyat is, amelyet szerencsés tulajdonosa negyvenöt dollárért adott el.

A "tébolydák." Eddig akiknek meghibbant az agyuk s lármázni kezdtek az utcákon a mellüket verve, hogy ők istenek, Napoleonok,

királyok s miniszterek, azokat a tébolydába vitték. Mások, akiknek szintén meghibbant az agyuk, de nem lármáztak, hanem csak csendesen mosolygáltak és folyton mosolygáltak, azok is csak a tébolydába kerültek. Biz ez nem valami kellemes szó a tébolyda. Rosszul tákolta össze, aki csinálta, isten bocsássa meg a bűnét, s azonfelül nem is mind tébolyodott az, akit a tébolydába visznek, ha onnan három hónap múlva visszakérül, utána sottogják; ez a tébolydában volt. A belügyminiszter egy leiratával eltörölte ezt az ostoba szavát a föld színéről s elrendelte, hogy az országos tébolydák ezentúl állami elme-gyógyintézetnek hívassanak. Ezentúl hát nem lesz bolond az országban egy sem, csak csupa elmebeteg. Ezen fájból azonban futkároz a falvak utcáin szabadon mintegy tízezer. Lám, gondos irányukban a miniszter. Megváltoztatta a bolondok halza nevét s ezzel most már a dörzö tökéletesen segítve van.

A vásáros iparosok kényszerhelyzete. A következő panaszos levelet tettük:

»A baranyasellyei vásár ismét bebizonyított, hogy a vásározó iparosok mennyire ki vannak szolgáltatva egyes községi bírák éretlen és basáskelő intézkedéseinek; ugyanis megtörtént a sellyei vásáron, hogy a községi bíró kegyes engedelmével a körhintas és panorámás a cizmadiák sorának egész alsórészét elfoglalták úgy annyira, hogy a vásáron megjelent cizmadia iparosok egy részének a panorámás és körhintas közt kellett síttraikat felépíteni, amíg a másik soron a panorámás után folytathatták a sátorozást és így a búcsú bíró intézkedése folytán a panorámás köze került; de ez még nem volt elég, hanem, hogy sülendés-gének totgöngyöt eljé, elrendelte, hogy mindazon cizmadia síttraik, amelyek a panorámás és körhintas közelében álltak, elpusztíttassanak és onnan távozzanak, miután ő a a helyet a panorámásnak adta, s mint bíról ott ad mindenkinnek helyet, a hol ő akar és adja, akinek akarja és többet fizet, miután pedig a nevezettek a szegények javára 2 fírot fizettek, tehát az övök a hely, az iparosok pedig keresenek maguknak más helyet. A

vásár pedig már megkezdődött, iparosaink kipakolták áruikat, ámde ismét megjelenik a bíró esendőrökkel, hogy az iparosok sátrait szétdobassa. Az iparosok kénytelenek voltak a szunyok előtt meghajolni és akkor a midón a vásár legjobban áll, kénytelenek voltak munkájukat bepakolni, sátraikat elpusztítani és onnan távozni, ami által egész vásárjukat elvesztették, és ezen intézkedését a bíró azzal indokolta, a vásári rendszabályzat azt írja elő, hogy mindenféle *branes* folytatólagosan építheti sátrait, tehát menjenek és folytassák másutt, ahol tudják a sátrak felállítását. Valóban szerencsétlen állapot az, a midón így éretlen ember kezébe van letéve az igazság szolgáltatása, aki az adózó iparosokat *branes*oknak nevezi és aki a folytatólagosságot úgy értelmezi, hogy folytathatja bárhol másutt a sátor felállítását, pedig a dolog tényleg úgy áll, hogy minden szakbeli iparos egymásután folytatólagosan megzakítás nélkül építheti fel sátrait és árusíthatja el áruikkal.

Közutak befásítása. A földmivélségi miniszter a közutak befásítására nézve vezérparat dolgoztatott ki, melynek vezére az, hogy a községi faiskolák létesítése és fontartása reális, gyümölcsöző befektetés legyen a községekre nézve. Ehhez képest a faiskolák olyan fanemek tenyésztésére lesznek berendezve, a melyek az illető község határában jól diszlenek. — Selyemtenyésztéssel foglalkozó vagy erre alkalmas vidékeken a szederfa tenyésztés hő helyet kap bennük. A faiskola művelésére rendszeres üzemtervet kell kidolgozni, a mely a járási mezőgazdasági bizottságok, tehát gyakorlati gazdák kritikáján megy keresztül. A faiskolát a községi tanító, vagy más alkalmas ember kezeli. A szakszerű felügyeletet a faiskolai felügyelők teljesítik, a kiket lehetőleg gyümölcsészeti tanulmányt végzett tanítók sorából az alispán nevez ki. A faiskolák jó kezeléséért a községi előjáróság anyagilag is felelősek. Az állami közutak befásítását a kereskedelmi miniszter eszközölteti a saját közvegel. A törvényhatósági és egyéb befásításra alkalmas utakon is rendszeres munkába jön a befásítás, mert az alispá-

noknak, illetve a járási hatóságoknak fásítási tervet kell egy esztendő alatt kidolgozniuk, a melyben meglesz szabva minden év munka teljesítménye. A jövő évben megkezdődik az új szabályrendeletnek gyakorlati végrehajtása is, amelynek Darányi miniszter intézkedése folytán az állami fatenyésztési szakközegek fogják a hatóságot támogatni.

Mesterséges szolgálatképtelenség. Nagyon csunya szokás van a katonáskodástól féltő legények között elterjedve. Mikor be kell a tartalékosoknak vonulniuk a gyakorlatra, hogy megszabaduljanak a fáradalmaktól, különös eszközököz fordulnak. Hólyaghúzó tapasszal sebet idéznek elő testükön vagy megégetik, összevagdossák magukat. Így azután szolgálatképtelenné válnak. Persze mindannyiszor rajta kapják őket a mesterkedésen és erősen megbüntetik. De azért újra és újra találkozi olyanokkal, kik oly célből kárt tesznek testi épességükben. Különösen az elmúlt gyakorlat előtt történt igen sok ilyen eset, úgy hogy messzeható intézkedéseket kell igénybe venni, hogy e ragados bajnak eleje vetessék.

Gépezetek mozgalma. A csornai járás és vidéke gépezetei folyó év február havában mozgalmat indítottak az iránt, hogy Csornán egy gépész-egyesület létesítsenek. Az alakuló közgyűlésen mintegy 32 gépész és szakiparos jelent meg a környékből Csornán és az egyesület meg is alakították. A kormány az egyesület alapszabályait helybenhagyván, az elnök a tagokat és érdekelte szakiparosokat f. hó 17-re Csornára hívja össze s e végből a következő meghívót boesította ki: A Csorna és vidéke gépész-egyesület t. tagjait és az egyesületbe belépni szándékozó szakiparosokat van szerencsém a f. évi október hó 10-én délután 4 órákor Csornán a „Szarvas-venedő” kistermében tartandó közgyűlésre meghívni azzal, hogy az érdekelte szakiparosok figyelmét saját körükben ezen meghívóra figyelemzetni sziveskedjenek. — Tártya: I. A magas kormány által jóváhagyott alapszabályok előterjesztése és kiosztása. II. Az egyesület tisztikarának megválasztása. III. Indítványok stb. Csorna, 1897. október 2. Kovács Pál, id. elnök.

Trichina-járvány. Temesvárról írják: a sertésvészélnél is veszedelmesebb, pusztítóbb járvány ütött ki Temes megye dettai járásának sertéséi között. Az említett járásban, a hol kiterjedt disznóreszkedés van, a sertések között a trichina járványoson fölépelt. A járvánnyal ellepott községekre ki-mondták a zárlatot.

A szegedi kaszárnyából. A baka a kapitány ur elébe kívánkozott. Alg. elözött munderba, máris jelenteni valója van. Hát hadj. jöjjen. Ment is és igen szomorú volt. Szomorú volt és pislogott és szólt:

— Jelentem a kapitány urnak, aggyon nekem spacersáji . . .
— Mária te, baka. Hiszen még meg se melegültél idebenn.
— Jaj kérem, de koll, mer. . .
— Mit mer? Minek kell?
— Míg hőt az édes agyám.

Kartellből szövetkezés. Ausztriában tudvalevőleg elfogadásra készen áll a kartellörvényjavaslat, amely egyelőre csak bizonyos, a mindennapi fogyasztás tárgyát képező cikkekre kötött kartelleket helyezi állami ellenőrzés alá. Még meg sem született a törvény, a kartellezők már is keresik a kibúvó ajtókat. Így a galicai nyerspetroleum-termékek azt találták ki, hogy kartelleket felbontják s szövetkezést alakítanak, mely azután a nyerspetroleum-terméssel és annak forgatódhozatait kezében tartaná. Nagyszerű furfang. Valóságos Kolumbusz tojása. Nem tetszik nektek kartel? Já, hát csinálunk szövetkezést. Így gondolkozhatnak a petroleumosok, felelik azonban, hogy a törvény nem grammatikai kifejezésekkel akar földözni, hanem közgazdasági visszásságokat s ugyan nagy szemügyre kellene látnia a törvény végrehajtójának, ha ezeket a visszásságokat változtatott címelek alatt is föl nem fedezték.

Tengerjáró bicikli-esonak. Vakmerő kísérletre készül, mint Londonból jelentik, Oldham Vilmos kapitány egy érdekes találmánnyal. Egy kis maga szerkesztette hajócskával egyedül akarja megtenni a hosszú óceán-utakat Európából Amerikába. A hajócska egészen acélból való, alig három méter hosszú s egy méter széles és mély. Bicikli-pedal fölé szerkezet-

tel hajtja az, aki benne ül. Ha vihar támad, akkor a kis járat mindenfelől elzárható levegő- és vízmentesen, úgy, hogy a levegőt akkor szivattyú készülékkel kaja az elzár utas. A hajóskát akkor vehetik a hullámok tetszés szerint, a merész tengerjáró pedig kényelmesen pihenhet ezalatt. A hajóskában ötven napra való elegendő, fér el. Ennyi idő alatt reményli Oldham kapitány, hogy Liverpoolból New-Yorkba ér el, mert kedvező időjárás mellett hét kilométeres sebességre számít egy óra alatt. Már a mult szombatán akart Oldham kapitány utra kelni, s Liverpoolban a kikötőben roppant sokaság gyűlt össze. Csakhogy a hajóskának valami baja történt s azért kellett az indulást elhalasztani.

A finnei kereskedelmi és iparkamara tegnapi ülésén egyebek közt az Adria spanyolországi járataival foglalkozott. A valenciai vicekonzulátus az Adria járatainak szabálytalansága és a járatok gyér volta miatt panaszkodott, a minnek folytán a monarchiának Spanyolországgal való kereskedelme, a melyet az Adria járataival kell kizárólag lebonyolítani, sokat szenved. Az Adria a konzulátus kívánásának nem akarván megfelelni, az további lépéseket tett ez ügyben. A királyi tengerészeti hatóság által véleményyadásra fűszöllítettávan, a kamara a panaszot jogosnak találja és a kormányynak ajánlja, szabja meg pontosan, melyik kikötőt kelljen az Adriának a Barcelonán kívül érintenie, s a járatok szabályosak legyenek. Csakis így módon lesz lehető Spanyolországha való kivitelüket emelni. Minach taló szerint a fakivétel érdeke Valencia rendszeres folkeresését követeli. A grémiumi bizottság benyújtotta a tengerészek nyugdíjáról szóló jelentését és többféle változtatást javasol a törvényjavaslalban. E javaslat mellett a nyugdíjmetét bevételei meglevő tengerészeti alapon kívül a hajók és hajóskák befizetéseit lesznek. Minden hajó 5 tonnáknál és havonként 10 krajcár, a parancsnokló kapitány havonként 4 frtot, a többi kapitány és gépész 3 frtot, a tisztok és bárka-tulajdonosok 2 frtot, a matrózok 1 forintot lesznek kötelesek fizetni. Harminc év múlva egy parancsnok

évi 800 frtot, a kapitányok és gépészek 450, a többi tisztok 300 és a matrózok 250 frt évi nyugdíjat kapnak. Már 10 évi befizetés után joguk van e díjak 40%-ára haletet folytán pedig már egy évi befizetés után kapják ez összegzet. Végül elhatározta a kamara, hogy újból kérni fogja egy borvizsgáló állomás felállítását Fiumében.

Lapkiadó-tulajdonos:
A pécsi ipartestület.
A szerkesztésért felelős:
Ballier Sándor.

HIRDETÉSEK:

 JAJ DE FÁJ
a tyukszemem, hamar elfutok

REISGN JÁNOS

cipészhez és csináltak magamnak egy pár jó cipőt, mert csak ott lehet jó lábhoz álló és kényelmes cipőt kapni.

Üzlete Sz chenyi-tér 8. sz.
az új takarékpénztári palotával szemben.

Uj törlesztési kölcsön
a phylloxera által elpusztított de
ujjoman befásítandó

szőlőkre

5 $\frac{1}{2}$ %-ot 15 évi törlesztés mellett, — továbbá termő-szőlőkre 4 $\frac{1}{2}$ %-lék, — földbirtokra 3 $\frac{1}{2}$ és 4 $\frac{1}{2}$ %-lék, — házakra 4 $\frac{1}{2}$ %-lék 50 évi törlesztésre ajánl és felvilágosítást nyújt 20 kros levélbélyeggel ellátott megkeresésekre

Horváth Éde,
Pilis-Csabán.

Telefonösszehívattási szám 78.

SCHÖNWALD IMRE

órák, ékszergyáros és látszerész.
Főüzlet a „Mattya” épületben király-főu.

Ujri Főraktár
legszebb párisi és küljöldi ékszerekből

Uri és női aranyláncok
legszebb és legfinomabb arany- és ezüst-ír k
KÉZEST
EVŐKÉSZLETEK ES DISZTÁRGYAK
raktáron mindig és választékban

A legjobb minőségű
Berndorfi alpaca, china-észeti tárgyak
gyári raktára

Finom arany karlancok és jeggyűrűk
URI ES NŐI GYÜRÜK

„FRANZIA”
salon-, írda- és ebresztó-órák
„Párisi” színházi és labori látszővek
legnagyobb választékban

HŐ ES LÉGSULYMÉRŐK
Legjobb arany, ezüst, állany és fémszálszert
Szemüvegek és orrcsipelek
legfinomabb hogyi jogcsok és kristályüvegekkel
EGYÉB OPTIKAI CZIKKEK
főraktára

Minden a szakmába vágó
javítások a legjobban és pontosan
kiszéletek.

Saját Vésnöki Műterem
a legjobb kor igényének megfelelőleg berendezve, ahol mindenemü vésnöki munkák u. m.
Monogrammok czimerek és cliché
legutjanosabb ár és pontos kiszolgálás mellett
kiszéllőtetnek.

Gyermekruhák!

Az igen tisztelt
szülők figyelmébe!
olcsó és csinos ruhák
diákok részére kaphatók.

SCHEMITZ SOMA

üzletében

PÉCS.

✠ Király-utca, bazár-épület. ✠

ASZTALOS NÁNDOR

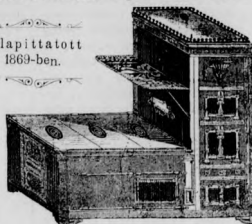
lakatos-mester.

(Ó-posta-) Perczel-utca 10. szám, saját házában.

Elkészít minden új
épület lakatos munkát,
ugymint:
legcélszerűbb vasredőnyöket,
KOZPONTI-FÜTEST,

Alapítottott
1869-ben.

ajtóbetétvörököket, vasajtókat,
lakaréktűzhelyeket,
valamint csorogpél rakca
BOGRÁCS KÁLYHÁT,
mindenféle kályhákat,
villanbárítókat, hazi sürgönyt,
vasrészőzatókat, sírbolt kerítéseket,
és minden a szakma vágy munkákat
és javításokat
gyorsan és lehető olcsó áron.

Gyümölcso-eladás.

A „Pécs-baranyai kertéze i Egyet.“
kertjének kisajátítása folytán a
f. év őszén közel

20.000 db.

válogatott, legnemesebb fajú
gyümölcsfa

kerül eladásra; a három osztályba sorozott fák árai:

I. o. II. o. III. o.

Darabonként: 40 kr. 30 kr. 20 kr.
Százanként: 45 frt. 25 frt. 15 frt.

Megrendeléseket elfogad:

Kim Gáspár egyt. igazg. Pécsen,
Ferenciek-utca 42. szám

Saját gyártású

gépszijjak

a legjutányosabb áron
és legjobb minőségben kaphatók

Köfler testvérek

— és társa

bőr-raktárában

Pécsen.

Germán Ferenc

asztalos-mester

PÉCSETT,

Apáca-utca 7-ik szám

(Saját házában.)

Elvállal minden szakmájába
vágó munkákat, ugymint:

Épület-, stilszerű bútorkat,
templom-, szálloda- és kővívő-
berendezéseket, portálok, parketták- és padlók készítésétstb.

Kívánatra rajzokat és terveket is
készít.

Az ezredéves
országos kiállítás-on
az állami ezüst
éremmel és a mille-
niumi nagy érem-
mel kitüntetve.

PÉCSI TEJCSARNOK

csemege-sajt-gyára és első magyar pogácsa-sajt-gyára

✠ ✠ ✠ PÉCSETT ✠ ✠ ✠

ajánlja következő kiváló minőségű különlegességeit:

Pécsi csemege-sajt.

Impérial-sajt.

Pécsi pogácsasajt (kvárgli).

Trappista-sajt.

Pikáns sajtocskák.

Kitünő édes tea-vaj.

Legjobb minőségű teljes tej, 1/4 literől kezdve zárt palackokban házhoz szállítva kapható.

Előjegyzések elfogadjának a pécsi tejszarnok irodahelyiségében (Siklósi-országút 16.) s a következő fiók alá-
rusított helyesgekben: Szechenyi-ter (Loewy-palota), Király-utca 34. és Kálvária utca 2.

✠ Vizontelárusítók részére ariappal kívánatra készséggel szolgálunk. ✠